

CRAFTLAND

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

Η σύγχρονη τέχνη συναντά την παραδοσιακή χειροτεχνία, σε μια έκθεση στο ξενοδοχείο Άνασσα που επιμελήθηκε ο Χρίστος Κυριακίδης. Είναι ένα φιλόδοξο πρότζεκτ της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας, με το οποίο επιδιώκει να ανοίξει νέους δρόμους στην ανάδειξη των Κυπρίων αριστοτεχνών.

Της **Μαρίας Παναγιώτου**

Τα τελευταία χρόνια η Κυπριακή Χειροτεχνία και η διευθύντρια της Μαρία Αναξαγόρα προωθούν μια σειρά δράσεων που έχουν στο επίκεντρο τους νέους καλλιτέχνες, δημιουργούς και αριστοτέχνες. Μέσα από διάφορα προγράμματα γίνεται μια σημαντική προσπάθεια να δοθεί συνέχεια στην κυπριακή χειροτεχνία με μια σύγχρονη ματιά. Σ' αυτό το πλαίσιο οργανώθηκε η έκθεση Craftland, η οποία εγκαινιάστηκε στο ξενοδοχείο Άνασσα στις 24 Ιουνίου και θα διαρκέσει ως τις 7 Οκτωβρίου 2022. Περιδιαβαίνοντας τους κοινόχρηστους χώρους του ξενοδοχείου, ο επισκέπτης καλείται να ανακαλύψει τα σύγχρονα έργα 14 καλλιτεχνών που είναι εμπνευσμένα από την παραδοσιακή χειροτεχνία.

Στο Craftland συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Ελύσια Αθάνατος, Βαλεντίνος Χαραλάμπος, Βάσος Δημητρίου, Αλεξάνδρα Χατζηκυριακού, Ελίνα Ιωάννου, Σωτήρης Καλλής, Κατερίνα Κανά, Φάνος Κυριάκου, Ιωάννα Λουκά, Μαλβίνα Μίνιλιεον, Μελίνα Σουκιούρογλου, Νίκος Ταλιαδώρος, Λεόντιος Τουμπουρής, Έβελυν Αναστασίου και Μαρίνα Ξενοφώντος. Ο επιμελητής της έκθεσης Χρίστος Κυριακίδης εξηγεί πως η θεματική προσέγγιση, όπως και η γεωγραφική θέση του project, ήταν μια μεγάλη πρόκληση για τον ίδιο. «Ήταν μια τολμηρή κίνηση, και εκ μέρους της Κυπριακής Χειροτεχνίας αλλά και εκ μέρους των Thanos hotels Anassa. Σε επιμελητικό επίπεδο χρειάστηκε ιδιαίτερη δεξιοτεχνία στον χειρισμό του θέματος, λόγω του προφανούς διαχωρισμού μεταξύ του craft και του fine art. Η αποδόμηση του ενός μέσα από το άλλο και η επαναδόμηση και ανάδειξη της δυναμικής τους μέσα από το νεοκλασικό ύφος του Άνασσα, ήταν όντως η μεγαλύτερη πρόκληση. Θεωρώ ότι ήταν μια πολύ δυναμική κίνηση της οποίας ο μηχανισμός τροφοδοτήθηκε με αντίστοιχη δυναμική από όλους τους εμπλεκόμενους. Καμία πρόκληση στο τέλος δεν ήταν αρκετά μεγάλη για να αποτεθεί εμπόδιο. Ο χειρισμός των πρακτικών θεμάτων εκ μέρους και του Κέντρου Κυπριακής Χειροτεχνίας όπως και του Άνασσα ήταν άψογος».

Πόσο δύσκολο είναι η παραδοσιακή χειροτεχνία να βρει σύγχρονες εφαρμογές έξω από φολκλορικές προσεγγίσεις;

Όπως αποδείχτηκε με τα έργα που επιλέχθηκαν για το Craftland, αλλά και τα προϊόντα στο κατάστημα της έκθεσης, η παραδοσιακή χειροτεχνία φέρει το βάρος του φολκλόρ μόνο όταν της το φορτώσεις. Το αποτέλεσμα εξαρτάται από τον χειρισμό. Προσπαθήσαμε να φαινοποιήσουμε αυτό το βάρος, χωρίς όμως να ακυρώσουμε οποιεσδήποτε από τις αξίες και τις ευαισθησίες της παράδοσης. Κεντρικός άξονας παραμένει ο καλλιτέχνης, ο αριστοτέχνης και οι δεξιότητές του. Αυτό που επιδιώξαμε ήταν η λεπτότητα στην εφαρμογή της τεχνικής και η φινέτσα στο οπτικό αποτέλεσμα. Με το ίδιο σκεπτικό έγινε και η παραγωγή του ζωντανού ηλεκτρονικού soundscape περφόρμανς από την Μαρία Σπίβακ και την Αντρούλλα Καρά στην έναρξη. Παραδοσιακό άκουσμα, έξω από φολκλορικές

προσεγγίσεις.

Με ποιο κριτήριο έγινε η επιλογή των δημιουργών που λαμβάνουν μέρος στο Craftland;

Επιγραμματικά, μέσα από την έρευνά μας επιδιώξαμε να ανιχνεύσουμε μεθόδους, ιδέες, τεχνολογίες ή τρόπους αντίληψης της κυπριακής χειροτεχνίας, όπως εφαρμόζεται σε έργα contemporary εικαστικών. Ψάξαμε δηλαδή για εκφάνσεις χειροτεχνίας όπως παρουσιάζονται μέσα από την πρακτική Κύπριων καλλιτεχνών απ' όλες τις γενιές. Κατ' επέκταση, επέλεξα έργα από σκληρά υλικά όπως μάρμαρο, casted glass, μπρούντζο και πέτρα να είναι από γυναίκες, σαν statement αποσύνδεσης από τον ρόλο της σπιτονοικοκυράς που κεντά στον ελεύθερο χρόνο της. Όπως σε όλους τους τομείς, έτσι και στη χειροτεχνία, πρέπει να λάβουμε υπόψη τον ρόλο της γυναίκας με περισσότερη σοβαρότητα.

Ποια μέσα και υλικά χρησιμοποιούν οι καλλιτέχνες;

Στην έκθεση παρατηρούμε έργα από υλικά όπως ξύλο, σίδερο, μπρούντζο, πέτρα, μάρμαρο, λινό, κεραμικό, γυαλί, high tech yarns, χρυσό, ασήμι και bamboo να παίρνουν υπόσταση μέσα από γλυπτικές κυρίως αξίες. Έπειτα, έχουμε εκφάνσεις όπως υφαντά και ξυλογραφίες. Στο

κατάστημα, σε πιο πρακτικό επίπεδο, οι τεχνολογίες και τα υλικά εφαρμόζονται σε αντικείμενα και χειροτεχνήματα καθημερινής χρήσης.

Μπορεί η κυπριακή χειροτεχνία να διατηρήσει τις ευαισθησίες της στην ψηφιακή εποχή;

Καμία απάντηση δεν μπορεί να είναι αρκετά σύντομη σ' αυτή την ερώτηση, αναφορικά με την έκθεση. Η Κατερίνα Κανά σκαλίζει αλγόριθμους σε μάρμαρο για να δημιουργήσει τη μελλοντική αρχαιολογία, στέλνοντας ερωτικά γράμματα στο μέλλον. Η Ιωάννα Λουκά υφαίνει στον αργαλειό της κλωστές τεχνολογίας οι οποίες αντανακλούν στο φως και ζωντανεύουν με τη χρήση του φλας. Ο Λεόντιος Τουμπουρής αποτυπώνει μέρη του σώματός του και θραύσματα του τοπίου σε γυαλί: Το αποτέλεσμα της υψής είναι μεταξύ πραγματικότητας και τρισδιάστατης απόδοσης. Επίσης, η πλοήγηση στην έκθεση γίνεται με τη χρήση QR code. Σκανάροντας επί τόπου, μπορείς να έχεις την digital χαρτογράφηση της έκθεσης και πληροφορίες για το έργο, αλλά και άμεση επικοινωνία με τον καλλιτέχνη/αριστοτέχνη για ερωτήσεις ή παραγγελίες. Η χειροτεχνία μπορεί να διατηρήσει τις ευαισθησίες της στην ψηφιακή εποχή, εφόσον και η ανθρωπότητα διατηρήσει τις ευαισθησίες της την ίδια εποχή.

Τι είναι αυτό που θαυμάζεις στις παραδοσιακές χειροτεχνίες;

Κατάγομαι από την παλιά Κακοπετριά. Όλο το χωριό είναι χειροποίητο. Πέτρες, πλινθιάρι, καλάμα και σμιλευμένοι κορμοί γίνονται τοίχοι, πατώματα, στέγες. Παράλληλα με τη Λευκωσία, μεγάλωσα σε χώρους όπου η παραδοσιακή χειροτεχνία λειτουργούσε εφαρμοσμένη σε όλα τα επίπεδα της καθημερινότητας. Αυτό που θαυμάζω είναι η πληρότητα στην οποία έχει φτάσει η χειροτεχνία, καλύπτοντας το πεδίο από την κεντρική μέχρι την αρχιτεκτονική. **Πόσο σημαντική θεωρείς την προσπάθεια που γίνεται από την Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας να δοθεί μια συνέχεια στην παράδοση, ώστε η γνώση των παλιών χειροτεχνών να μεταφερθεί στις νεότερες γενιές;**

Θεωρώ πως η κυπριακή χειροτεχνία βρίσκεται στην καλύτερη της φάση. Η Μαρία Αναξαγόρα, με τόλμη και πίστη στις αξίες της χειροτεχνικής παράδοσης, προσπαθεί με σθένος να μεταφέρει τα δεδομένα της τεχνονγνωσίας από γενιά σε γενιά. Είναι μια προσπάθεια που πρέπει να χειροκροτήσουμε όλοι - και είναι μόνο η αρχή. Η αναγωγή της χειροτεχνίας στο πρεστίτζ αλλοτινών εποχών και η μετάδοση των τεχνολογιών της σε νέες γενιές, αποτελεί προτεραιότητα. Με τη σειρά τους, οι νέες γενιές πρέπει να σπρώξουν την κυπριακή χειροτεχνία ένα βήμα παρά πέρα, μέσα από τις δημιουργικές τους επιδιώξεις και το φρέσκο τους μυαλό. **Πιστεύεις ότι θα πρέπει να δοθούν κίνητρα σε κάποιες βιοτεχνίες ώστε να δοθεί μια συνέχεια στην κυπριακή χειροτεχνία;**

Πιστεύω ότι η κυπριακή χειροτεχνία είναι ένας δράκος που κοιμάται. Οι οικονομικοί κύκλοι που μπορεί να ενεργοποιηθεί είναι τεράστιοι. Ναι, θα έπρεπε. Αλλά πρέπει και οι βιοτεχνίες να είναι έτοιμες για τον νέο κόσμο.

ΜΑΡΙΑ ΑΝΑΞΑΓΟΡΑ

Σύγχρονες πρακτικές προώθησης του πολιτισμού

«Η δράση Craftland, αποτελεί ένα ξεχωριστό και πολυδιάστατο γεγονός, με επίκεντρο την κυπριακή χειροτεχνία και τις προοπτικές της για το μέλλον», λέει η Μαρία Αναξαγόρα, διευθύντρια της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας. Επισημαίνει πως ο τεχνίτης - αριστοτέχνης αποτελεί το επίκεντρο του ενδιαφέροντος της Υπηρεσίας. Μαζί με τον σχεδιαστή και τον εικαστικό, ενθαρρύνονται να δοκιμάσουν πλάι-πλάι αντλώντας καθένας από την εμπειρία και τις αναζητήσεις του άλλου. «Η ΥΚΧ παρακολουθεί τις σχετικές με τη χειροτεχνία τάσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Από το 2021 η Υπηρεσία έχει ενταχθεί στον διεθνή οργανισμό World Craft Council Europe. Μαζί με τους αντίστοιχους οργανισμούς άλλων χωρών, προωθούνται δράσεις και συνεργασίες μεταξύ των μελών του, κάτι που βοηθά κι εμάς στην Κύπρο να προβάλλουμε τη σύγχρονη χειροτεχνική παραγωγή του τόπου μας, κρατώντας ζωντανή την κάθε τεχνική. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντική ήταν και η συμμετοχή της ΥΚΧ στις αρχές του τρέχοντος μήνος στην 5η Μπιενάλε Revelation στο Παρίσι, όπου εκπροσωπηθήκαμε από τον Βάσο Δημητρίου, την Ηρώ Κασκόνη, την Ιωάννα Λουκά και τους Lovenlight σε επιμέλεια Ιωσήφ Χατζηκυριακού».

Επιπλέον, η Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας ενθαρρύνει συνεργασίες πολιτιστικής διπλωματίας και συνεργάζεται με μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες για την παρουσίαση χειροτεχνημάτων σ' αυτές και σε άλλους χώρους. Στο πλαίσιο αυτό οργανώθηκε και η έκθεση στο Άνασσα, σε επιμέλεια του Χρίστου Κυριακίδη. «Θα ήθελα να ευχαριστήσω προσωπικά την κυρία Νατάσσα Μιχαηλίδου και τον όμιλο των ξενοδοχείων Thanos Hotels για τη στήριξη και την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν για να συνδιοργανώσουμε το Craftland, μέσα από σύγχρονες πρακτικές προώθησης του Πολιτισμού της Κύπρου μέσω της τουριστικής βιομηχανίας. Με αυτό τον τρόπο στηρίζονται εμπράκτως οι κοινότητες και οι διάφοροι χειροτέχνες που ήταν παραδοσιακά κέντρα παραγωγής συγκεκριμένων τεχνικών που θέλουμε να συνεχίσουμε να τις διατηρούμε. Ευχαριστώ επίσης τους δημιουργούς που συμμετέχουν στην έκθεση».

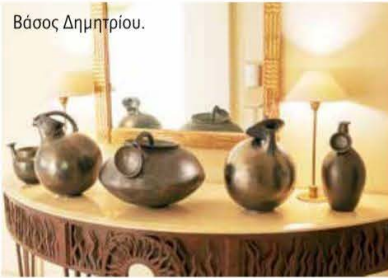
Μελίνα Σιουκιούρογλου.

Βαλεντίνος Χαραλάμπος.

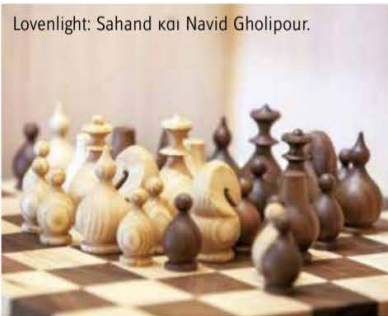
Βάσος Δημητρίου.

Ελύσια Αθάντου.

Lovenlight: Sahand και Navid Gholipour.

Νικόλαος Ταλιαδώρος.

Έβελυν Αναστασίου.

Μαρίνα Ξενοφάντος.

